

ВЗАЄМОДІЯ РОБОТОДАВЦІВ ІЗ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ: УЧОРА, СЬОГОДНІ, ЗАВТРА

**Чумак В. Д., професор кафедри фінансів і кредиту, к. е. н., доцент
Горпинченко К. М., асистент кафедри фінансів і кредиту**

На початку 90-х років ХХ століття взаємини між роботодавцями і вищою школою зводилися, переважно, до планового розподілу випускників вузів, що мав директивний і формальний характер, оскільки відображав лише кількісні потреби галузей економіки у відповідних фахівцях.

До середини 90-х років вищу освіту випускника, що влаштовувався на роботу після закінчення вузу, розглядали на ринку праці як необов'язковий, або, навіть, негативний фактор. Переваги віддавалися особистим якостям претендента, його загальному культурному рівню, а іноді, і політичним поглядам. Вплив даної тенденції значно знизився до середини першого десятиліття ХХІ століття, коли роботодавці, в переважній більшості випадків, почали розцінювати наявність диплому про вищу освіту як обов'язкову вимогу до претендента, іноді навіть для тих посад, які такого рівня освіти не вимагали. Зростання престижу дипломів про вищу освіту на ринку праці відбувається і в наші дні, але паралельно з цим зростає і невдоволення роботодавців якістю підготовки випускників системи вищої професійної освіти, яке проявляється у формі стійкої недовіри роботодавців до якості дипломів.

Результати аналізу сайтів кадрових агентств, найбільших підприємств і фірм показують, що у вимогах роботодавців до претендентів на посади, як і раніше, домінують особистісні характеристики і загальнокультурний рівень випускників, а не їх професійні компетенції. На жаль, заклади вищої освіти, зі свого боку, не займаються серйозним аналізом результатів працевлаштування і конкурентних переваг своїх випускників, а, навпаки, розширюючи набір здобувачів вищої освіти на договірній платній основі створюють нові програми навчання, на перший погляд престижні, але, досить часто, не конкурентоздатні на ринку праці.

В умовах сьогодення з боку вузів і роботодавців намітилися спроби до

зближення, оскільки з обох сторін є різні бар'єри і обмеження. Зокрема, в середовищі роботодавців поступово формується розуміння необхідності участі у фінансуванні (спільно з державою) замовлень на виконання вузами науково-дослідних робіт, розширюється практика участі роботодавців і професійних спільнот у контролі за якістю вузівської освіти, накопичується позитивний досвід цільової підготовки фахівців на замовлення роботодавців із використанням тристоронніх договорів, з'являються спроби проведення державних іспитів для випускників на незалежних зовнішніх майданчиках, тощо.

В сучасних умовах вузам необхідно здійснювати подальші кроки у сфері розширення партнерства вузів з ринком праці, зокрема: розробка механізму взаємодії з роботодавцями на принципах потреб галузей, домінуючих в регіоні, у фахівцях на найближчу і довгострокову перспективу; розробка та апробація спільних освітніх програм; виконання науково-дослідних робіт на замовлення роботодавців, тощо.

Робота зі створення системи сертифікації кваліфікацій фахівців і випускників, створює додаткові можливості для налагодження співпраці вузів і роботодавців у сфері вимог до якості професійної підготовки випускників. З одного боку, цей процес стимулює галузі економіки до розробки професійних стандартів. З іншого боку, у закладах вищої освіти з'являється об'єктивна інформація про якість результатів освіти, яку вони отримують із зовнішнього середовища. У тому випадку, якщо вимоги професійних стандартів будуть представлені на одному рівні у вигляді набору компетенцій, аналіз оцінок фахівців і випускників, отриманих при сертифікації кваліфікацій, всередині кожної галузі економіки, дозволить: виявити ті компетенції, які вдалося сформувати в процесі навчання, а також встановити недоліки в роботі з кожного напрямку підготовки фахівців у середині галузей; отримати необхідний зовнішній критерій для проведення атестації випускників вузів; виділити коло компетенцій, актуальних для кожної галузі економіки, оптимізувати їх склад; більш чітко поєднати професійні компетенції із завданнями майбутньої

професійної діяльності випускників вузів.

Для забезпечення взаємодії ринку праці та системи професійної вищої освіти в регіонах доцільно створювати багаторівневу систему координаційних рад з підготовки кадрів. Функціонування регіональних, галузевих рад при органах виконавчої державної влади і місцевого самоврядування та наглядових рад навчальних закладів забезпечить спільне вирішення проблем підготовки кадрів і завдань розвитку системи професійної вищої освіти. В окремих областях може діяти система оцінки кадрових потреб регіональної економіки. В її основі лежить регіональна координаційна рада з фахової освіти та підготовки висококваліфікованих працівників. Саме така рада повинна визначати стратегію розвитку професійної освіти в регіоні. Її завдання – точно оцінити економічні перспективи, врахувати запити роботодавців та визначити оптимальне замовлення на підготовку професійних кадрів. У цій діяльності також повинні бути задіяні департаменти праці та центри зайнятості населення, які, на основі прогнозів, формують замовлення на підготовку висококваліфікованих кадрів.

Отже, забезпечення участі роботодавців у формуванні та реалізації кадрової політики може здійснюватися шляхом створення спеціальних центрів, мета яких полягає у створенні умов для забезпечення активної позиції та соціальної відповідальності бізнес-спільноти у формуванні та реалізації кадрової політики за рахунок спільного вирішення низки завдань із закладами вищої освіти, зокрема: удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності організацій, які беруть участь у підготовці кадрів; забезпечення координації діяльності органів влади, роботодавців, навчальних закладів з підготовки фахівців; налагодження системної взаємодії підприємств і навчальних закладів на договірних засадах; забезпечення участі бізнес-спільноти в процедурах атестації здобувачів вищої освіти та акредитації вузів.

Список використаних джерел

1. Гуськова М. В. Підходи до формування незалежної оцінки якості професійної освіти // Вища освіта України. – 2014. – № 4 – С. 45–49.

2. Звонніков В. І. Створення сучасних систем і технологій управління і керівництва організаціями / Звонніков В. І. – М : Державний університет управління», 2015. – 452 с.